

RIZAYLA VEYA ZORLA: ŞEHİR HASTANELERİ

Özgür ERBAŞ*

Öz: Kamu özel ortaklığı kamu hizmetini dönüştürür. Bu dönüşüm, hizmeti sunanları ve hizmetten yararlananları doğrudan etkiler. Kamu hizmetine şirketlerin kamu özel ortaklığı marifetiyle katılması, kamu kaynaklarının takibini zorlaştırır. Şirketlerle yapılan uzun süreli sözleşmeler nedeniyle, seçimle oluşacak iktidarların vaatlerini yerine getirmeleri güçleşir. Borçlanma maliyetlerinin yüksekliği uzun vadede yoksulluğun artmasına neden olur. Kamu özel ortaklığı doğası gereği yolsuzluk, yolsuzluk da yoksulluk yaratır. Uzun süreli ve sert yapıdaki sözleşmeler yapısı gereği demokrasiyi tehdit eder. Getiri odaklı hizmet sunumu, ihtiyaç sahiplerinin kamu hizmetine erişimini güçleştirir.

Anahtar sözcükler: kapitalizm, kamu özel ortaklığı, yolsuzluk, yoksulluk, demokrasi

City Hospitals: Either On Consent Or By Force

Abstract: *Public-private partnership transforms public services. This transformation directly affects both service providers and its beneficiaries. The participation of private companies to public service delivery through public-private partnerships makes it difficult to keep track of public resources. Due to long-term contracts with companies elected governments face difficulty in fulfilling their commitments. High costs of borrowing trigger poverty in the long term. By its very nature, public-private partnership embodies corruption and corruption leads to poverty. Long-term contracts with rigid clauses structurally threaten democracy. Service delivery focusing on returns makes it difficult for people in need to have access to services.*

Key words: *capitalism, public-private partnership, corruption, poverty, democracy*

Giriş

Şehir hastaneleri, kamu özel ortaklığı finansman yöntemiyle, yap/kirala ve işlet/devret modeline göre yapılıyor. Hazine tarafından ücretsiz olarak tahsis edilen araziye, şirketler bir hastane yapıyor. Binanın sahibi işletme dönemi boyunca şirketler oluyor ve bu nedenle Sağlık Bakanlığı şirketlere kira ödüyor. Bunun yanında şirketler görüntüleme ve laboratuvar dâhil olmak üzere hastane içindeki kimi hizmetleri yürütüyor, bunların bedelini de Sağlık Bakanlığı'ndan alıyor. Bunların yanında hastane çevresine yaptıkları ticari alanların işletmesini yaparak gelir elde ediyorlar. Şehir hastanelerini işleten şirketler, Sağlık Bakanlığı'na sattıkları hizmetler nedeniyle tam KDV muafiyetine sahip. Ayrıca Damga Vergisi ve Harç ödemiyorlar. Hazine tarafından tahsis edilen arazide, şirketler lehine belirsiz süreli üst hakkı tesis edildiği için, bu araziye kredi alırken teminat olarak gösterebiliyorlar. Yine şirketlerin alacakları kredilere Hazine, türev ürünler dâhil olmak üzere tam garanti veriyor; ki bu projelere tam Hazine garantisi veren dünyadaki tek ülke Türkiye. Bunlarla birlikte Sağlık Bakanlığı şirketlere hastanenin yüzde yetmiş oranında doluluğunu garanti ediyor, vaat edilen tutmazsa aradaki farkı ödüyor. Şirketlere, kira ödemeleri için kur garantisi veriliyor.

Şirketlerle yapılan sözleşmeler özel hukuk hükümlerine tabi olduğu için, idare ile şirket eşitlenmiş oluyor. Yine çıkacak anlaşmazlıkların yabancı tahkimde çözüleceği kabul ediliyor. Ancak projeler oluşturulurken hem mekân büyüklüklerinin ve yatak sayılarının hem de yatak doluluk oranlarının verimlilik esasına ve mevcut doluluk oranlarına göre yapılmadığı artık açıkça biliniyor. Dolayısıyla, şişirilmiş bir inşaat maliyeti ve gerçeğe aykırı bir kullanım garantisi ile şirketlere gerekmeyen ödemeler yapılmasının yolu açılmış durumda.

Şehir hastaneleri, Sağlık Bakanlığı'nın tek başına kararıyla yapılamıyor. Sağlık Bakanlığı tarafından bir ön fizibilite raporu hazırlanıyor, Yüksek Planlama Kurulu'ndan belirli bir tutar ile ihale izni alıyor. Yapılan ihalede ön fizibilite raporunda belirlenen tutar aşırsa, Yüksek Planlama Kurulu'ndan ek izin alınması gerekiyor. Yüksek Planlama Kurulu, yapılacak hastanedeki yatak sayısı kadar mevcutlardan azaltmak veya hastaneleri kapatmak kaydıyla ihale izni veriyor.

Sağlık Bakanlığı 2011 yılından bu yana 21 ihale yaptı. Bu ihalelerin tamamında ön fizibiliteyle belirlenen

*Avukat, Türk Tabipleri Birliği

rakamlar aşıldı. Kaldı ki ön fizibilite raporları hazırlanırken döviz kuru 1.5 TL olarak alınmıştı, kurdaki dalgalanma nedeniyle inşaatı başlamadan sözleşme bedelleri iki kattan fazla arttı. İhale komisyon kararlarına göre, bugünün rakamlarıyla ve kur farkı uygulanmadan 25 yıl için oluşan toplam borç 100 Milyar TL'yi geçti. Kalkınma Bakanlığı'nın raporuna göre, şehir hastaneleri için şirketlerin yapacağı toplam yatırım 10 Milyar ABD Doları, buna karşın ödenecek bedel ise 30 Milyar ABD Doları (bugünün kuruyla 116 Milyar 400 Milyon TL).

Sağlık Bakanlığı 2017 yılı içinde dört şehir hastanesinin açılışını yaptı. Bunlar, Yozgat, Mersin, Adana ve Isparta. 2018 yılı Yatırım Programı'nda bu dört hastane için 2017'de 0.3 Milyar TL garanti ödemesi yapıldığı belirtiliyor. Şehir hastanelerinin garanti ödemelerini karşılamak için 2018 bütçesine 2.6 Milyar TL ödenek aktarılacağı da açıklandı. Bu tutarın hastane döner sermayelerinden yapılan ödemelerin üzerine eklendiğini akılda tutmak gerek. Kamu özel ortaklığı yöntemiyle yapılan köprü, otoyol ve şehir hastanelerinin garanti ödemeleri için ayrılan pay ise 6.9 Milyar TL ve bu rakam pek çok bakanlığın bütçesinden fazla. Erzurum'da klasik ihale yöntemiyle yaptırılan 1.200 yataklı hastanenin maliyeti ise 213 Milyon TL idi. Düz bir hesaplamayla dört adet hastanenin sadece garanti ödemeleri karşılığı olan tutarla yaklaşık 12 adet Erzurum hastanesi yapılabiliyor. Kaldı ki kamu özel ortaklığının seçilme sebebinin daha hızlı ve daha makul bedelle hastane yaptırıp, uzun döneme yayılmış bir geri ödeme yapılabilmesi olarak açıklanmasına karşın, araştırmalar inşaat sürelerinin uzadığını, maliyetlerin giderek arttığını ve hizmete erişimin giderek güçleştiğini gösteriyor.

Kısaca özetlenen çerçevede, kamu özel ortaklığı doğası gereği yolsuzluk ve kamu zararı yaratır. Mevzuata göre kamu giderlerinin artması, kamu gelirlerinin azalması kamu zararlarıdır. Kamu zararına neden olma suçtur. Ancak kamu özel ortaklığı, kamu zararı pahasına devasa hastaneler yapılmasının kamunun menfaatine olduğu iddiasını siyaseten sahiplenilenlerce kullanılan bir yöntemdir.

Finansman seçiminin hukuka etkisi

Türkiye'de Anayasaya "özelleştirme" kelimesi ilk kez 1999 değişiklikleriyle girdi ve imtiyaz usulü değiştirildi. İdare ile şirket arasında imzalanan sözleşmelerin özel hukuk hükümlerine tâbi olması kabul edildi. Böylelikle halktan bilgi saklanması yolu açıldı. 1987 yılında çıkarılan Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu ile sözleşmeli sağlık personeli çalıştırılmasına dair düzenleme Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilirken, değişiklikten sonra içtihat

değiştirildi. Türk Tabipleri Birliği'nin açtığı davada Anayasa Mahkemesi ihale ile doktor hizmeti satın alınmasına dair düzenlemeye geçit verdi. Böylelikle Anayasa Mahkemesinin sağlıkta özelleştirmeye icazet vereceği de öğrenilmiş oldu.

Şehir hastaneleri için ilk yasa değişikliği 2005 yılında yapıldı. Sağlık Hizmetleri Temel Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun TBMM'de 03.07.2005 günü görüşülerek kabul edildi, 2006'da uygulama Yönetmeliği yayımlandı. 3 Haziran 2007 günü, TBMM'nin seçimlerden önceki son oturumunda Kamu Özel Ortaklığı Daire Başkanlığı kurulmasına ilişkin 5683 sayılı Yasa kabul edildi. 12 Haziran 2011 seçimlerinden önceki son TBMM oturumunda kabul edilen 6225 sayılı Yasayla Sağlık Bakanlığının elindeki hastanelerin TOKİ'ye devrine olanak sağlayan düzenleme kabul edildi. 2 Kasım 2011'de Sağlık Bakanlığının yapısını tümüyle değiştiren 663 sayılı KHK yürürlüğe girdi. KÖO Daire Başkanlığı, yeni kurulan Sağlık Yatırımları Genel Müdürlüğüne bağlı bir birime dönüştürüldü. Aynı zamanda 20 Milyon TL'ye kadar olan yatırımlara Sağlık Bakanının bizzat karar verebileceğine ilişkin düzenleme de eklendi. 31 Mart 2012 günü kabul edilen 6288 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu İle Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanun ve Kamu İhale Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile KÖO ihalelerini alan şirketlere tam KDV muafiyeti getirildi. 19 Nisan 2012 tarihinde kabul edilen 6292 sayılı Yasa ile bu hastaneler ile 2B arazileri arasındaki bağ kuruldu. 6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli İle Tesis Yaptırılması, Yenilenmesi Ve Hizmet Alınması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 21 Şubat 2013 günü TBMM'de kabul edildi.

TTB'nin açtığı davalar ve yasa değişiklikleri

Türk Tabipleri Birliği'nin Etlik, Bilkent ve Elazığ ihalelerine karşı açtığı davada 2012 yılı Haziran ayında Danıştay 13. Dairesi ihalelerin yürütmesini durdurdu ve dayanak Yasanın iptali için Anayasa Mahkemesine başvurdu. Kamu Özel Ortaklığı Daire Başkanlığı hiçbir yasal dayanağı olmadığı halde ihaleyi alan şirketlere, kapatılacak hastanelerin arazilerini otel, AVM, rezidans yapmak üzere vermeyi vaat etmişti. Danıştay bu nedenle ihaleleri açıkça hukuka aykırı bularak yürütmenin durdurulmasına karar verdi. Anayasa Mahkemesi gündemine yaklaşık bir yıl alınmayan başvuru, yeni yasa yapılması nedeniyle "karar verilmesine yer olmadığına dair kararlar" tamamlandı. (AYM 06 Haziran 2013 karar tarihi, 2012/105E.-2013/71K.) Yasaya Danıştay'ın

yürütmeyi durdurma kararının etrafından dolanmayı sağlamak için "Mevcut hastane arazilerinin şirketlere devrini öngören ihale şartname ve sözleşmeleri uygulanmaz" denildi. Aynı Yasayla şirketlere her türlü borçlarına tam Hazine garantisi verildi. Yasanın kimi maddeleri için ana muhalefet partisi tarafından yapılan başvuru Anayasa Mahkemesi tarafından değerlendirildi. Bazı maddeler için davanın açılmamış sayılmasına karar verildi ve ihale edilen işlerin denetiminin de ihale edilmesini sağlayan "veya denetletir" ibaresi iptal edildi. (AYM 01 Nisan 2015 günlü, 2013/50E.-2015/38K. sayılı kararı) Anayasa Mahkemesinin kararının gerekçesinde başvuru dilekçesinde iptali talep edilen maddelere ilişkin yeterli açıklama yapılmadığı, süre verilmesine karşın eksikliğin giderilmediği belirtildi. Dahası mahkeme kararlarının uygulanmayacağına dair bir kanun maddesi Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasaya uygun bulundu. Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen "veya denetletir" ibaresi de 7 Eylül 2016 günlü Resmi Gazetede yayımlanan 6745 sayılı Yasa ile yeniden getirildi.

26 Şubat 2014 günü kabul edilen 6527 sayılı Yasa ile hem şirketlerce istenen teknik düzeltmeler yapıldı hem de sürmekte olan davaların olası sonuçlarını önlemek için "davalarda çıkacak iptal kararları uygulanmaz" denilerek hukuk devletini şirketler için çiğneyen bir düzenleme yapıldı. Değişiklikte sözleşmelerde Bakan Onayı ile değişiklik yapılması da kabul edilerek aslında tüm ihale sürecinin işlevsiz kılınmasının önü açıldı. Anayasa Mahkemesi kararında yargı kararlarına uyulmayabileceğine dair düzenlemeyi Anayasaya aykırı bulmadı. (AYM 3 Mart 2016 günlü, 2014/92E.-2016/6K) Aynı Yasada şirketlerin orman alanlarına da hastane yapmalarına olanak sağlandı. 9 ve 10 Mayıs 2014 günlü Resmi Gazetelerde yeni KÖO Yönetmeliği yayımlanarak yürürlüğe girdi. Hemen peşinden şehir hastaneleri için Hazine'nin borç üstlenimine dair Yönetmelik yayımlandı. TTB'nin Yönetmeliğin iptali için açtığı davada Danıştay 13. Dairesi yürütmenin durdurulması talebini reddetti. İtiraz üzerine Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, Anayasa Mahkemesinin kararına atıfla "veya denetletir" ibaresinin yürütmesinin durdurulmasına karar verdi.

Şirketlere ek mali kolaylıklar sağlandı

27 Mart 2015 günü kredi kuruluşlarının talebiyle olduğu açıkça kanun gerekçesine yazılarak "davanın Türkiye'de görülmesi kaydıyla" ibaresi madde metninden çıkarıldı ve doğacak uyuşmazlıkların yabancı tahkime tabi olacağına dair kanun yapıldı; 6639 sayılı Yasa 15 Nisan 2015 günlü Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdi. Ancak bu düzenlemeye karşı Anayasa Mahkemesine bir başvuru yapılmadı. 15

Temmuz 2016 günü kabul edilen 6728 sayılı Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 9 Ağustos 2016 günlü Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdi. Yasanın 27. Maddesiyle Damga Vergisi Kanununda değişiklik yapılarak "Kamu özel iş birliği kapsamında tesis yapımı ve yenilenmesi işlerini üstlenen tam mükellef firmaların yapacakları hizmet ve faaliyetler deki kâğıtlar (gümrük idarelerine verilen beyannameler dâhil) damga vergisinden müstesna" kılındı. Aynı Yasada Harçlar Kanununda da değişiklik yapılarak "Kamu özel iş birliği kapsamında tesis yapımı ve yenilenmesi işlerini üstlenen tam mükellef firmaların yapacakları hizmet ve faaliyetleri" de harçlardan müstesna tutuldu. Yasanın 76. maddesiyle bu hükümlerin 9 Ağustos 2016'dan sonra yapılan proje ve işlere uygulanması hüküm altına alındı. Bu Yasa için Anayasa Mahkemesine herhangi bir başvuru yapılmadı. Trabzon'a şehir hastanesi yapılabilmesi için Kıyı Kanununa istisna hükmü getiren bir düzenleme yapıldı 7033 sayılı Kanun 1 Temmuz 2017 günlü Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdi. Gayrimenkul Sertifikaları Tebliğinde, 3 Ağustos 2016 ve 7 Mart 2017 günlü Resmi Gazetelerde yayımlanan değişikliklerle, inşa edilecek taşınmazın, belirli bölümlerine karşılık gelecek hisselerin ihracına olanak sağlandı. Yapılan değişikliklerde bunun daha çok kentsel dönüşüm projelerine ilişkin olan kısmı belirli olsa da boşlukta kalanlar bölümlerin hastaneleri yapacak şirketlerin hisse satışı yapmasını önlemeye yönelik koruyucu düzenleme konulmadı. TBMM Başkanlığı'na 27.9.2017 günü sunulan Bazı Vergi Kanunları ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısının 33 ve 34. Maddeleriyle, özel amaçlı kuruluşlardan temin edilen fonların kamu-özel işbirliği çerçevesinde gerçekleştirilen projelerin finansmanında kullanılması şartıyla, fonların kullanılmasına ilişkin olarak düzenlenen kâğıtlar ile bunların teminatı ve geri ödenmesine ilişkin işlemler nedeniyle düzenlenen kâğıtlara damga vergisi istisnası sağlanması, Kamu özel işbirliği projelerinin finansmanı için yurtdışında ihraç edilen menkul kıymet karşılığında fon temin etmek için kurulan özel amaçlı kuruluşların, bu fonları proje yüklenicisi firmalara kullandırmasına ilişkin işlemler ile bunların teminatı ve geri ödenmesine ilişkin işlemlerin yargı harçları dışında kalan harçlardan istisna tutulması düzenlendi.

Çevre Kanununun 10. Maddesindeki Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) tâbi işlerin süreç tamamlanmadan ihale edilmesini yasaklayan düzenlemeye karşı, 25 Kasım 2014 günlü Resmi Gazetede yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinde

500 ve üzeri yatağı olan hastaneler kapsamdan çıkarıldı. Türk Tabipleri Birliği, Türkiye Barolar Birliği ve Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği tarafından açılan davada 3 Mart 2016 tarihinde verilen kararlar bu istisna hükmünün yürütmesinin durdurulmasına karar verildi.

Türk Tabipleri Birliği'nin ihalelerin iptali için açtığı davada Danıştay 13. Dairesi, yapılan yasa değişikliğiyle hukuka aykırılığın geriye dönük olarak ortadan kaldırıldığı kabulüyle davanın reddine karar verdi. Karar temyiz edildi, ancak Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu da aynı gerekçeyle temyiz talebinin reddine karar verdi. Böylelikle, idari yargı denetiminde esas olan, idari işlemlerin yapıldığı tarih esas alınması ilkesi çiğnenmiş oldu.

2005 yılından bugüne kadar şehir hastaneleri için şirketler lehine her türlü düzenleme temel hukuk ilkeleri çiğnenerek yapıldı, Anayasa Mahkemesi ve Danıştay da bu düzenlemeleri "hukuka" uygun buldu.

Geçen 15 yılda, 2010 Anayasa değişiklikleriyle "planlama" kelimesi Anayasadan çıkarıldı ve 2017 referandumuyla da bütçe hakkı TBMM'nin yani halkın elinden alındı. Böylelikle, kamu kaynaklarının nasıl soğurulduğunun takibini yapmak iyice güçleşti.

Kamu özel ortaklığının kısa tarihçesi

Türkiye'de 2017 yılı sonunda bu metin yazılmaya çalışılırken aslında yeni hiçbir söz söylenmemektedir. Sermayenin dünyaya fikren ve fiziki saldırıları yeni değildir. Ancak kamu kaynaklarının azınlık yararına harcanmasını savunanları anımsamakta yarar vardır. İlk toplantılarını 1947'de İsviçre'deki Mont Pelerin kaplicasında yapan grupta, Friedrich von Hayek, Ludwig von Mises, Milton Friedman, Karl Popper vardır. Kendilerini topladıkları kaplicanın adıyla anan grup, sermaye için sınırsız bir özgürlük istiyordu. Önerdikleri "neoliberal" sistemde, rekabete engel dayanışmacı tüm yaşam biçimlerine, sendikalara, meslek örgütlerine, belediyelere saldırılacak, refah devletinin taahhütleri giderek geri alınacak, kamu teşebbüsleri özelleştirilecek, sermayenin vergileri düşecek, girişimcilik desteklenecek, yabancı yatırımcılar için uygun iş iklimleri yaratılacaktı. Sayılanları denemek için önce New York şehri seçildi, 1973 yılında önceden hazırlanan iflasa sürüklenen şehirde sayılanların hepsi gerçekleştirildi, ardından Şili'ye geçildi. Şili darbesinin yıllar sonra açılan belgelerine göre uygulamaya konulan ad "şok doktrini" idi. Doğal ya da yaratılmış felaketler "olanak" olarak tanımlandı. Türkiye'nin son 15 yılı,

şok doktrini ile oluşturulan iklimin tüm kurum ve kurallarıyla yerleşmesi olarak da okunabilir.

İngiltere'den ithal sistem

IMF'nin 1980'li yıllarda yürüttüğü "yapısal dönüşüm kredileri" aşaması tamamlandıktan sonra yeni bir aşamaya geçildi. 2001 krizi yapısal dönüşüm için vesile kabul edildi ve ardından 2002 itibarıyla iktidara gelen Adalet ve Kalkınma Partisi Dünya Bankası'nın (DB) Sağlıkta Dönüşüm Projesi'ne (SDP) imza attı. DB an itibarıyla Türkiye'de kentsel dönüşüm, HES ve SDP'yi destekliyor. Dünya Bankası'nın kısmi bağışlarla destekleyerek başladığı, ilerleyen zamanda doğrudan finansman ve sigorta şirketiyle dâhil olduğu süreçte ilk fikir sahibi de İngiltere oldu.

İngiltere'de sağlık alanında kamu özel ortaklığı uygulaması 30 yılı geride bıraktı. Hastaneler iflas etti, doktorlar ve diğer sağlık çalışanları işten çıkarıldı, uzun süre tedavi gerektiren birimler kapatıldı, gelir getirici bulunmayan hastalar başka hastanelere sevk edildi. Bugün İngiltere yeniden kamulaştırmayı konuşuyor, diğer yandan 78 adet hastaneye finansman sağlayan şirket sayısının sadece 5 olduğu, bu şirketlerin vergi ödememek için yurtdışında adresler edindiği ve iflasa sürüklenen hastanelere el koymaya hazırlandıkları biliniyor. İngiltere tüm bunlara karşın kendi deneyimini Türkiye'ye pazarlamaktan geri durmadı.

İngiltere Hazinesinin kamu özel ortaklığı tanıtım birimi, 2004 yılında Türkiye Sağlık Bakanlığı'yla görüşmeler yaptı ve ardından hazırlıklar başladı. Bu sene içinde İngiltere'de yayımlanan raporlara göre bu görüşmelerde İngiltere'nin kamu özel ortaklığı uzmanı şirketleri ve şirket yöneticileri de Türkiye projesine danışman olarak seçildi.

SDP'nin sağlık alanına etkileri Toplum ve Hekim Dergisi'nin arşivinde tüm ayrıntılarıyla mevcut. Geleneksel aşamada nüfusun iki katına yakın acil servis başvurusu ve yaklaşık aynı sayıda görüntüleme işlemi ile "rekor" kıran bir sistem oluştu. Sosyal güvenlik sisteminde yapılan değişikliklerle hizmetin maliyeti giderek kalınlaşan bir sis altında bırakıldı ve Sosyal Güvenlik Kurumu tarihinin en büyük açığını verdi. Sağlık hizmetinin değeri hızıyla belirlenmeye başlandı. Çalışanların temel ücretleri düşürüldü, parça başı ücretlendirmeye geçildi, emeğinin karşılığını serbestçe belirleme hakkı elinden alındı, mesleki dayanışma olanakları iyice kısıtlandı. Özet olarak sağlık hizmeti, finansmanı, işleyişi, niteliği ve değer algısıyla birlikte şirketleşmeye hazır hale getirildi. Böylelikle, günde üç vardiya çalışacağı açıklanan, çalışanlara güvenlik bahanesiyle mesai denetimi için çip takılan,

dinlenme sohbet mekânları dağıtılan, işsiz kalmakla tehdit edilen, müşteri memnuniyeti odaklı, daha hızlı daha fazla sayıda hasta bakmaya zorlanmış bir çalışanlar topluluğu, cebinden çıkanın takibini yapamaz durumda, kendisine müjdelenen hastaneye dair bilgi edinme olanaklarından mahrum, elinde başka seçenek kalmadığı için zorla bu hastaneye gitmek zorunda bırakılan, sağlık hizmetiyle ilişkisi tümüyle bozulmuş bir hasta topluluğu şehir hastaneleri için hazır hale geldi.

Peki halk rıza göstermezse? Sermayenin iktidarında rıza ve zor mekanizmaları birlikte yürümektedir. Şehir hastanelerinin "zor mekanizması" hiç risk almadan çözülmüştür. Şehir hastaneleri ihalelerine izin veren Başbakan başkanlığındaki Yüksek Planlama Kurulu, "yapılacak hastanedeki yatak sayısı kadar mevcutlardan azaltılarak ya da hastaneler kapatılarak" bu hastanelerin yapılmasını istemiştir.

Son

Şehir hastaneleri marifetiyle özelleştirme uygulamasına dünyadan itirazlar giderek yükseliyor. IMF ve Dünya Bankası'nın son toplantısından önce farklı alanlarda çalışan 150'den fazla örgüt bir Manifesto yayımladı; kamu özel ortaklığının demokrasiye, kamu hizmetine, kamu çalışanlarına, hizmeti alacak vatandaşlara, kamu bütçesine zararlı olduğu maddelerle açıklandı. Şirketlerle yapılan anlaşmalar siyasi iktidar değişse bile iptal edilemediği, iptal halinde büyük cezalar ödeneceği söylendiği için demokrasiye aykırı, kamu çalışanlarını şirket yararına çalışmaya zorladığı, vatandaşların hizmete erişimini engellediği, bütçeye ağır yük getirdiği için kamu zararına neden olduğu bir kere daha söylendi.

Şehir hastaneleri, finansman projeleridir. Projenin hedefi, şirketlerin önlerindeki en az 25 yılı garanti altına alması, kamu kaynaklarını soğurması ve buna karşın her tür mali kolaylığa kavuşması ve tüm bunların devlet garantisinde yapılmasıdır. Dünya bugün yaratılan bu gayriahlaki borçların nasıl ödenmeyebileceğini tartışmaktadır.

Kaynakça

- Ataay, F.** (2007) *Neoliberalizm ve Devletin Yeniden Yapılandırılması*, Ankara, DeKi Yayın.
- Ayman, G. B.** (2005) *Yeni Sağ ve Devletin Değişimi-Yapısal Uyarlama Politikaları 1980-1995*, Ankara, İmge Yayınları.
- Graeber, D.** (2017) *Değer Teorisi-Antropolojik Bir Giriş*, İstanbul, Sel Yayıncılık.
- Graeber, D.** (2015) *Borç: İlk 5000 Yıl*, İstanbul, Everest Yayınları.
- Güzelsarı, S.** (2008) *Küresel Kapitalizmin ve Devletin Dönüşümü -Türkiye'de Mali İdarede Yeniden Yapılanma*, İstanbul, Sosyal Araştırmalar Vakfı Yayını.
- Harvey, D.** (2015) *Neoliberalizmin Kısa Tarihi*, İstanbul, Sel Yayıncılık.

Holloway, J. (2017) *Paranın İktidarı Karşı- Öfke Günleri*, İstanbul, İletişim Yayınları.

Illich, I. (2014) *Sağlığın Gaspi*, İstanbul, Ayrıntı Yayınları.

Klein, N. (2010) *Şok Doktrini-Felaket Kapitalizminin Yükselişi*, İstanbul, Agora Kitaplığı.

Lapavitsas, C. (2010) *Finansallaşma ve Kapitalizmin Krizi*, İstanbul, Yordam Kitap.

Wood, M. E. (2014) *Sermaye İmparatorluğu*, İstanbul, Yordam Kitap.

Mıhçı H. (2015) *Finansallaşma, Devlet ve Politik İktisat*, Ankara, Nota Bene Yayınları.

Mooney, G. (2014) *Ulusların Sağlığı- Yeni Bir Ekonomi Politığı Doğru*, İstanbul, Yordam Kitap.

Öncü, T. S. (2017) *Verimsiz ve Pahalı Bir Finansman Modeli: Kamu-Özel Ortaklığı, Şehir Hastaneleri Sempozyum Kitabı*, Ankara, Ankara Tabip Odası-Mimarlar Odası Ankara Şubesi yayını.

Özdek, Y. (2011) *Şirket Egemenliği Çağı-Sosyal Devletten Ceza Devletine*, Ankara, Nota Bene Yayınları.

Rosanvallon, P. (2004) *Refah Devletinin Krizi*, Ankara, Dost Kitabevi Yayınları.

Ross, A. (2015) *Krediokrasi ve Borç Reddi Davası*, İstanbul, Ayrıntı Yayınları.

Ulutaş Ü. Ç. (2011) *Proleterleşme ve Profesyonelleşme Tartışmaları İşçimde Türkiye'de Sağlık Emek Sürecinin Dönüşümü*, Ankara, Nota Bene Yayınları.

Kollektif Kitaplar

Akçay, Ü., Güngen, A.R. (2015) *Finansallaşma, Borç Krizi ve Çöküş-Küresel Kapitalizmin Geleceği*, Ankara, Nota Bene Yayınları.

Ayman, G. B. ve arkadaşları (2009) *Kamu Yönetimi Ülke İncelemeleri*, Ankara, İmge Yayınları.

Bedirhanoglu, P., Çelik Ö., Mıhçı, H. (2015) *Finansallaşma Kısacasında Türkiye'de Devlet, Sermaye Birikimi ve Emek*, Ankara, Nota Bene Yayınları.

Flyvbjerg, B., Nils, B., Rottengatter, W. (2003) *Mega Projeler ve Risk- Arzunun Anatomisi*, Cambridge, Cambridge University Press.

Hardt, M., Negri, A. (2001) *İmparatorluk*, İstanbul, Ayrıntı Yayınları.

Herman, E.S., Chomsky, N. (2006) *Kitle Medyasının Ekonomi Politikası, Rızanın İmalatı*, İstanbul, Aram Yayıncılık.

Itoh, M., Lapavitsas, C. (2012) *Para ve Finansın Ekonomi Politikası*, İstanbul, Yordam Kitap.

Köse, A. H., Öncü, A. (2006) *Tahsildarlar ve Borçlular-Karşı-İktisat Gözüyle Dünya Kapitalizmi ve Türkiye*, İstanbul, Evrensel Basım Yayın.

Yenimahalleli, Y. G., Göksel, A., Birler, Ö. (2017) *Türkiye'de Sağlık ve Sosyal Güvenlik: İnsana Karşı Piyasa*, Ankara, Nota Bene Yayınları.

Elektronik Makaleler

Çal S. *İdare Hukukunda Metalaş(tır)ma Serüveni: 1980'lerden Bugüne Kamu Hizmetinde Başkalaşım ve İdare Hukukunun Bu Dönemdeki Kimlik Sorunsalına Bakışlar, Erişim Tarihi 27.11.2007* <http://www.hukukfakultesi.hacettepe.edu.tr/cv/KamuHizmetiveMetalastirma.pdf>.

Hall D. (2015) *Kamu Özel Ortaklığı Neden Çalışmıyor? PSIRU, Erişim Tarihi 27.11.2017*, http://www.world-psi.org/sites/default/files/rapport_eng_56pages_a4_lr.pdf.

PowellJeff, (2016) *KÖO ve SKP Yalancılara İnanmayın, PSIRU, Erişim Tarihi 27.11.2017* http://www.world-psi.org/sites/default/files/ppps_and_the_sdgs-dont_believe_the_hype_psi.pdf.

KÖO'ya Karşı Manifesto, Erişim Tarihi 27.11.2017 <http://www.eurodad.org/Entries/view/1546822/2017/10/11/Public-Private-Partnerships-Global-Campaign-Manifesto>.